

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060306

DOM
2015-05-11
Stockholm

Mål nr
M 10598-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljööverdomstolen, dom 2014-10-30 i mål M 2360-14, se bilaga

KLAGANDE

R N

Ombud: G S

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun

SAKEN

Tillsyn inom strandskyddsområde på fastigheten X i Karlskrona kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1203764

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

R N har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva Miljö- och byggnadsnämndens i Karlskrona kommun föreläggande genom delegationsbeslut den 12 februari 2014 MBN M § 66 (dnr 2013.146.215), vad gäller punkterna 3 och 4.

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun (nämnden) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

R N har till stöd för sin talan hänvisat till vad han anfört i underinstanserna samt tillagt i huvudsak följande. Elskåpet och flaggstången är enbart förbjudna om de hindrar eller innebär att någon avstår från att beträda marken, vilket mark- och miljödomstolen inte har prövat. En flaggstång kan ha en avhållande effekt om hemfridszonen utökas, d.v.s. att den som beträder marken skulle få känslan av att de skulle störa hemfriden och därför inte beträda marken. Men här finns inget bostadshus och således ingen hemfridszon. Det finns en bod som det numera är beviljat bygglov för, utanför strandskyddsgränsen, dit det håller på att flyttas. Flaggstänger står lite överallt i Sverige och kan inte heller ses som någon form av privatiserande när den står utom synhåll för någon bostad. Elstolpe finns ej med i uppräknningen av anordningar som inte får uppföras inom strandskyddsområde och borde därför bedömas särskilt från flaggstången. Över hela Sverige ges elbolagen och privatpersoner rätt att sätta upp elskåp inom strandskyddsområde då det i besluten kontinuerligt står att ett elskåp inte har någon hemfridszon och inte innebär någon påverkan på allmänhetens tillgänglighet eller för bevarandet av goda livsvillkor för djur och växter. Överallt där el är draget i sjökablar finns det elskåp där de går upp på land. Fibernäten har sina elmoduler i strandskyddsområden. En elstolpe är inte något ovanligt i strandskyddsområden och hindrar inte heller någon från att utnyttja allemansrätten. Varken flaggstången eller elstolpen sett som två solitärer på en fastighet utan bostadshus eller andra byggnader intill har någon avhållande verkan på allmänhetens tillträde. Därmed strider de ej mot strandskyddets syfte och är således ej förbjudna.

Mark- och miljödomstolen skriver felaktigt att det inte har framkommit att anläggningarna behövs för jordbruket. Bland annat i överklagan av länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen är det skrivet att el behövs till elstängslet för boskapen. Det är en jord- och skogsbruksegendom som inte brukas på ett sätt att den utgör en betydande intäkt för ägaren men den behöver hållas öppen och granngårdens betesdjur behöver styras genom stängsling. Jordbrukaren som har skiften på båda sidor om X har rätt att fösa sina kor över X. För att korna inte ska trampa sönder den känsligare strandzonen och ej heller komma på avvägar så finns ett enkelt stängsel bestående av tre stolpar med tre meters avstånd samt två liggande brädor. Stängslet kan bytas ut mot eltråd som då endast kommer att användas under betessäsongen. Jordbrukaren tar el till sitt elstängsel från samma elledning som X men från eget uttag. Även om gårdens verksamhet inte har den omfattningen att ekonomibyggnader skulle vara undantaget kravet på strandskyddsdispens så behövs vissa anordningar för skötsel och underhåll. Elstolpen behövs för såväl stängsel som för elverktyg. Vad gäller elstolpen för nämnden vidare ett resonemang om vem som ska få rätt att använda den och att den möjliggör campingplats. Strandskyddets syfte är att kunna bruka stränderna allemansrättsligt, där camping utgör en del i den rätten.

Det allmänna vinner inget på att flaggstången eller elstolpen tas bort då de inte påverkar tillgängligheten för allmänheten, däremot har de stor betydelse för fastighetsägaren. Glädjen över en flaggstång för den enskilde är lika svårberäknad som värdet av allemansrätten för allmänheten. Men då de kan finnas sida vid sida finns det inget skäl att ställa dem mot varandra. Av resonemanget framgår att elstolpen och flaggstången har ett värde för R N medan de inte har någon betydelse för strandskyddets syften. De ska därför p.g.a. proportionalitetsprincipen i 7 kap. 25 § miljöbalken få stå kvar. Att elstolpen och flaggstången inte påverkar strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor för växter och djur är otvistligt.

Nämnden har vidhållit sitt tidigare beslut och i huvudsak tillagt följande. När det gäller påståendet att elanslutningen krävs för skogs/jordbruksmaskiner och för elstängslet vid djurhållning vill nämnden initialt förtydliga att något beslut om att

elstängsel får sättas upp inte har meddelats R N. Upplysning har lämnats om att stängsel för djurhållning är en dispenspliktig åtgärd, om det inte omfattas av undantag för jordbrukets ändamål enligt 7 kap. 16 § miljöbalken, samt att det kan krävas stängselgenombrott. Fastigheten är en skogsbruksfastighet men ägaren bedriver inte någon areell näring i den omfattning som innebär att undantag enligt 7 kap. 16 § miljöbalken ska kunna tillämpas. Såväl flaggstången som elstolparna bedöms vara sådana anordningar som är förbjudna inom strandskyddet då de framförallt har en avhållande effekt. De grävningsarbeten som genomförts för eldragnings ska också beaktas vid bedömning av åtgärdens tillåtlighet. De stolpar med eluttag som finns på platsen är av sådan karaktär som är vanligt förekommande på campingplatser och parkeringsplatser. Enligt rådande rättspraxis är det tillåtet att sätta upp en husvagn eller att sätta upp ett tält under en begränsad semesterperiod i naturen. Att campa tillfälligt i naturen, utan tillgång till el eller andra bekvämligheter torde dock inte vara detsamma som att återkommande perioder campa på samma plats med tillgång till el. Elstolpen markerar en campingplats och är således en del av en anläggning som hindrar och avhåller allmänheten att vistas inom strandskyddat område. Det framgår av R Gs överklagande till mark- och miljödomstolen att syftet med framdragna elen är att möjliggöra camping såväl privat som allmän. Stolparna bedöms i sig vara avhållande och ger vid användning ett nyttjande av området som inte bedöms vara förenligt med strandskyddets syften. Att den framdragna elen skulle vara fri att använda för allmänheten är högst osannolikt och behov av el för skogsbrukets maskiner eller för stängsling bedöms inte heller föreligga. Gångse metod vid elstängsling är strömförsörjning via batteri. Eldrivna maskiner kan möjligen användas vid trädgårdsskötsel men knappast vid skogsbruk.

En flaggstång syns på långt avstånd och har en tydlig signalverkan, den utgör markör för mänsklig påverkan och närvaro där det annars skulle ha varit orörd och allemansrättsligt tillgänglig natur. Flaggnings i orörd natur har ingen kulturell förankring och kommer tvärtom att ge en avhållande effekt för människor som färdas såväl till havs som på land.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om flaggstången och de två stolparna med eluttag kan anses vara sådana anläggningar/anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från strandskyddsområdet och om nämnden således har haft fog för att utfärda föreläggandet i dessa delar.

Flaggstången

Enligt förarbetena till 7 kap. 15 § miljöbalken är en flaggstång exempel på en sådan anläggning som kan vara otillåten inom ett strandskyddsområde (se prop. 1997/98:45 Del 2 s. 86). R N har anfört att en flaggstång som står på en fastighet utan bostadshus eller andra byggnader intill, och således saknar hemfridszon, inte kan anses ha någon sådan avhållande verkan på allmänhetens tillträde.

Vid bedömningen av huruvida en anläggning/anordning kan anses ha en avhållande verkan på allmänhetens tillträde bör man fästa vikt vid hur allmänheten normalt reagerar på en anläggning, oavsett om denna faktiskt utökar en tomt eller inte (se Bengtsson m.fl. Miljöbalken, En kommentar, del I, supplement 12 s 7:44).

Mark- och miljööverdomstolen delar nämndens bedömning att en flaggstång är en typ av anordning/anläggning som har en tydlig signalverkan och som typiskt sett utgör en markör för mänsklig påverkan och närvaro. En flaggstång syns normalt sett på långt avstånd och uppfattas generellt sett som en del av ett privat område såvida det inte finns tydliga tecken som påvisar annat. En flaggstång får därför anses vara en sådan anordning/anläggning som typiskt sett avhåller allmänheten från att beträda ett område, oavsett om denna ligger på en fastighet utan bostadshus eller byggnader intill.

Det har i målet inte framkommit några omständigheter som skulle tala för att flaggstången i detta fall bör bedömas på annat sätt. Flaggstången har en avhållande effekt och omfattas alltså av förbudet i 7 kap. 15 § 2 miljöbalken.

Stolparna med eluttag

Av handlingarna i målet framgår det att de två stolparna med eluttag är placerade inom det område som bl.a. har omgärdats av staket och där mark upplåtits för permanent husvagnsuppställning. Det har även funnits ett antal byggnader samt en permanent uppställd husvagn på området. R N har invänt att när alla dessa anordningar/anläggningar tagits bort så har inte längre elstolparna någon avhållande effekt för allmänheten. Han har även anfört att elskåp inte är något ovanligt i strandskyddsområden och inte heller hindrar någon från att utnyttja allemansrätten, att stolparna med eluttag möjliggör camping som är ett allmänintresse samt att stolparna behövs för elstängsel och för elverktyg i skogsbruket.

Som angetts tidigare bör man vid bedömningen av om en anläggning/anordning kan anses ha en avhållande verkan på allmänhetens tillträde, fästa vikt vid hur allmänheten normalt reagerar på en anläggning, oavsett om denna faktiskt utökar en tomt eller inte. I detta fall rör det sig om stolpar med eluttag som typiskt sett finns på campingplatser och parkeringsplatser. De kan inte anses jämförbara med sådana elskåp som är placerade utomhus utan får typiskt sett anses ha en avhållande effekt på allmänheten.

R N har vidare gjort gällande att stolparna med eluttag i detta fall behövs dels för elstängsel för att hindra grannens kor och dels för de elverktyg han använder i skogsbruket och att de därför enligt 7 kap. 16 § 1 miljöbalken är undantagna från förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolen kan, i likhet med mark- och miljödomstolen, inte finna att det är visat i målet att stolparna med eluttag behövs för jordbruket eller skogsbruket. Undantaget i 7 kap. 16 § 1 miljöbalken är därför inte tillämpligt i detta fall.

R N har slutligen gjort gällande att flaggstången och stolparna med eluttag har ett värde för honom medan de inte har någon betydelse för strandsskyddets syften varför de enligt intresseprövningen som anges i 7 kap. 25 § miljöbalken bör få stå kvar. Mark- och miljööverdomstolen finner att allmänhetens intresse av att fritt kunna färdas inom det aktuella området väger tyngre än R Gs enskilda intresse att ha kvar flaggstången och stolparna med eluttag.

Nämnden har därmed haft fog för att utfärda föreläggandet såväl avseende flaggstången som stolparna med eluttag. Överklagandet ska därför avslås och mark- och miljödomstolens dom stå fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund samt tf. hovrättsassessorn Agneta Staff

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Julia Westling

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-10-30
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2360-14

KLAGANDE R N

Ombud: G S

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Blekinge läns beslut 2014-05-08 i ärende nr 505-957-2014, se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn inom strandskyddsområde på fastigheten X i Karlskrona kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 306488

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun förelade den 12 februari 2014 R N att i egenskap av ägare till fastigheten X bland annat ta bort flaggstång (punkt 3) och elanslutning (punkt 4).

R N överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Blekinge län som den 8 maj 2014, vad gäller punkterna 3 och 4, ändrade dessa endast på så sätt att åtgärderna ska ha vidtagits senast två månader efter delfåendet av länsstyrelsens beslut.

R N har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

R N, genom ombud, yrkar att mark- och miljödomstolen upphäver föreläggandet vad avser punkterna 3 och 4. Som grund för överklagandet anför han bland annat följande. Det är hemfridszonen som sätter gränsen för allmänhetens rätt att allemansrättsligt nyttja marken. Hemfridszon finns endast om det finns en bostad i närheten. I nu aktuellt fall är det inte fråga om någon hemfridszon och därmed är det inte fråga om sådan anläggning för vilken det krävs strandskyddsdispens.

I fråga om elstolpen så tillåts sådana så gott som alltid när de tillhör något elbolag med motiveringen att de inte eller i vart fall försumbart påverkar växt- och djurliv samt det rörliga friluftslivet. För brukandet av gården behövs det tillgång till el för stängsel samt de maskiner som används.

En flaggstång kan aldrig självständigt ha en privatiserande avhållande effekt. Elstolpen och flaggstången tillsammans kan aldrig ha en avhållande inverkan på allmänheten då de varken för sig eller tillsammans har en hemfridszon.

Vid en avvägning mellan hans intresse av att få ha kvar elstolpe och flaggstång och allmänhetens möjligheter att allemansrättsligt nyttja stranden finns det ingen konflikt.

DOMSKÄL

En anläggning som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddsområde, där den annars skulle ha fått färdas fritt, får inte utföras utan dispens (7 kap. 15 § punkten 2 miljöbalken). Förbudet gäller dock inte för anläggningar som behövs för jordbruket och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet (7 kap. 16 § punkten 1 miljöbalken).

Det är ostridigt i målet att elanslutningen och flaggstången är placerade inom strandskyddsområde. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är det fråga om sådana anläggningar som omfattas av strandskyddsreglerna (se Zeteos lagkommentar till 7 kap. 15 § miljöbalken). Det har inte framkommit att anläggningarna behövs för jordbruk och förbudet enligt 7 kap. 15 § miljöbalken gäller således. Domstolen bedömer att förbudet gäller oavsett eventuell hemfridszon. Miljö- och byggnadsnämndens beslut bedöms inte strida mot proportionalitetsprincipen i 7 kap. 25 § miljöbalken. Med hänsyn till det anförda instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 november 2014.

Urban Lund

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson.